

Jak napisać recenzję filmu?

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Mapa myśli](#)
- [Ilustracja interaktywna](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Ewa Szczęśna, *Słownik pojęć i tekstów kultury*, Warszawa 2004.
- Źródło: Mirosław Jelonekiewicz, *Autorska recenzja filmowa przygotowana na zajęcia z cudzoziemcami*, „Acta Universitatis Lodziensis. Kształcenie Polonistyczne Cudzoziemców” 2010.

Jak napisać recenzję filmu?

Źródło: Pixabay, domena publiczna.

Jak napisać recenzję filmu, aby zyskać posłuch potencjalnej publiczności?

Recenzja jest formą wypowiedzi, która może przysporzyć sporo kłopotów jej autorowi oraz wzbudzić różne, niekoniecznie pozytywne uczucia u odbiorcy. Dzieje się tak wtedy, gdy w recenzji dochodzi do gmatwaniny faktów z daleko posuniętą umownością, nieuzasadnionego sarkazmu oraz niepotrzebnego nadmiaru kulturowych odniesień. Warto, aby recenzent zachował właściwą etykę wynikającą z jego fachu. W innym przypadku mógłby niesprawiedliwie i zbyt pochopnie osądzić wartościowe skądinąd dzieło. A zatem... Jak napisać recenzję i o czym warto pamiętać podczas jej tworzenia?

Twoje cele

- Scharakteryzujesz cechy i funkcje recenzji jako formy wypowiedzi.
- Omówisz budowę recenzji.
- Zastanowisz się, jak język artystyczny dzieła literackiego przekłada się na język filmu.

Przeczytaj

Co powinna zawierać recenzja filmowa?

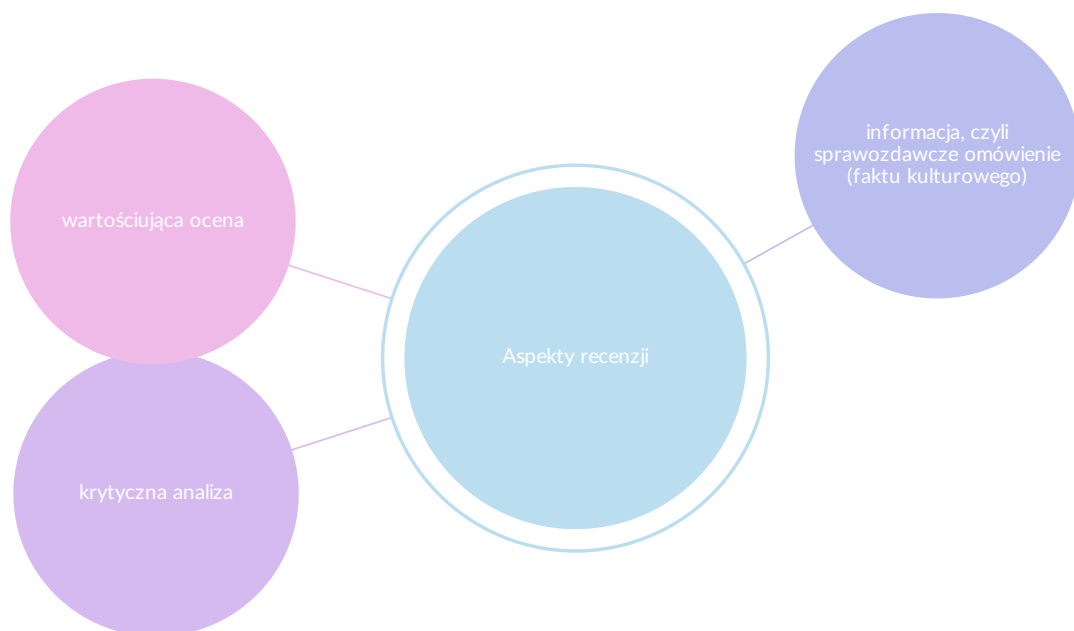
W *Słowniku pojęć i tekstów kultury* napisano:

« Ewa Szczęsna

Słownik pojęć i tekstów kultury

Recenzja to wypowiedź krytyczna prezentująca tekst pisany, spektakl teatralny, film, wystawę; zawiera przedstawienie tematu i sposób jego realizacji w danym tekście, prezentuje jego walory i wady w sposób oceniający, subiektywny. Recenzja omawia zagadnienia istotne dla charakteru danego przekazu. Znacznej rozpiętości przedmiotowej towarzyszy rozpiętość stylistyczna i objętościowa: od krótkich zamieszczanych w prasie codziennej recenzji informacyjnych, przez dłuższe, utrzymane w stylu felietonowym lub eseistycznym (zwykle w czasopismach filmowych).

Źródło: Ewa Szczęsna, *Słownik pojęć i tekstów kultury*, Warszawa 2004.

Recenzja ocenia, informuje i wartościuje. Jest więc narzędziem poznawania świata, a zarazem formą selekcji zalewających nas komunikatów. **Wartościująca funkcja jest specyficzna dla tej formy wypowiedzi i szczególnie istotna.**

Krytyczna analiza filmowa zatem:

((Mirosław Jelonkiewicz

Autorska recenzja filmowa przygotowana na zajęcia z cudzoziemcami

[...] oddziałuje na kierunki rozwoju filmu, pośredniczy między twórcami filmów i ich odbiorcami, kształtuje świadomość krytyczną odbiorców i ich gust. Pełni wobec widza funkcję dydaktyczną i perswazyjną, zachęcając lub zniechęcając do danego utworu filmowego. Oddziałuje również na twórców filmu, ma wpływ na kształtowanie stylu filmowego i kierunków filmowych

Źródło: Mirosław Jelonkiewicz, *Autorska recenzja filmowa przygotowana na zajęcia z cudzoziemcami*, „Acta Universitatis Lodzianis. Kształcenie Polonistyczne Cudzoziemców” 2010.

O czym warto pamiętać, pisząc recenzję filmową?

Bezsprzecznym jest, że recenzja, tak jak każdy tekst literacki, powinna zawierać: **wstęp, rozwinięcie i zakończenie**. Dodatkowo ma za zadanie przeanalizować, zinterpretować oraz ocenić film, odpowiednio przy tym argumentując. Przy tym szeregu obowiązków należy jednak pamiętać, żeby nie zdradzić istotnych części fabuły, a przede wszystkim zakończenia.

Forma

Pamiętajmy, że wypowiedź krytyczna miesza się z różnymi gatunkami publicystycznymi. W prasie często spotykamy **recenzje informacyjne**, czyli notki zawierające najważniejsze dane o dziele, jego twórcach i treści. Inny charakter ma **recenzja oceniająca**, w której przeważa analiza i interpretacja oraz ocena dzieła. Recenzja filmowa podlega właśnie temu gatunkowi.

Jednak zanim przejdziemy do szczegółowej analizy budowy recenzji filmowej, skupmy się na sformułowaniu tematu. Nie zapominajmy, że zawartość tekstu ma zostać ukierunkowana na analizę, interpretację oraz ocenę. Od tematu, ale także od umiejętności piszącego zależy, jaki to będzie typ recenzji (np. typowo oceniająca czy eseistyczna). Przeanalizujmy zatem przykładowy temat recenzji:

Zemsta Aleksandra Fredry w adaptacji Andrzeja Wajdy.

Sformułowanie tego tematu sugeruje, że jego realizacja powinna zawierać elementy ukierunkowane na porównanie dzieła filmowego z literackim pierwowzorem. Oznacza to, że trzeba będzie skupić uwagę na wiele czynników: jakie dzieło jest podstawą obrazu, jakie jest jego miejsce w tradycji narodowej, z jakimi problemami zmagał się reżyser, który przeniósł je na film. W takiej sytuacji zadaniem twórców filmu było sprostać oczekiwaniom odbiorców związanym z filmowymi kreacjami bohaterów, przedstawieniem znanych wątków, zobrazowaniem przestrzeni i przekazaniem niesionego przez dzieło przesłania. Tego typu informacje są szczególnie ważne, dla piszących recenzję filmu będącego **adaptacją** utworu znanego i zakorzonego w świadomości i wyobraźni odbiorców. To pole do popisu dla oceny filmu.

Wstęp

Naszą wypowiedź rozpoczynamy tradycyjnie wstępem. We wstępie przede wszystkim umieszczamy informacje istotne dla odczytania recenzowanego filmu.

Dzieła filmowe reprezentują gatunki. I właśnie od omówienia gatunku filmowego należy rozpocząć pisanie recenzji. W dalszym ciągu artykułu autor powinien dokładniej się przyjrzeć, jak realizowana jest konwencja gatunkowa i do czego wykorzystał ją reżyser.

Pisząc o adaptacji *Wesela* (1973, reż. Andrzej Wajda, scenariusz na podstawie dramatu Wyspiańskiego Andrzej Kijowski), możemy rozpocząć od krótkiego przedstawienia sylwetki reżysera, jego dotychczasowego dorobku i wcześniejszych zainteresowań Wyspiańskim oraz Młoda Polska. Obraz Malczewskiego był jedną z inspiracji dla reżysera *Wesela*. Warto także poruszyć kwestię "przełożenia" dramatu scenicznego na język filmu i związanych z tym trudności.

Źródło: Jacek Malczewski, *Melancholia*, 1890-1894, domena publiczna.

Rozwinięcie

W tym momencie możemy wstępnie ocenić, o czym mówi film, jakie prawdy i wartości pokazuje, do kogo jest kierowany itp. Jeśli to adaptacja literatury – to spróbujemy rozstrzygnąć, jak został przedstawiony przez twórców, jakie treści i prawdy dzięki niemu przekazali odbiorcom.

Koncepcja

Jeśli recenzowany film ma swoją historię, odegrał jakąś szczególną rolę, spotkał się z dużym zainteresowaniem i szerokim oddźwiękiem, autor recenzji powinien zwrócić na to uwagę i ewentualnie zasygnalizować przyczyny popularności.

Zrealizowany na motywach *Dziadów* film *Lawa. Opowieść o „Dziadach” Adama Mickiewicza*, 1989, scenariusz i reżyseria Tadeusz Konwicki) wyrasta ze związków jego twórcy z Wileńszczyzną i z bolesnym doświadczeniem etosu romantycznego, do którego pisarz i człowiek kina wielokrotnie powracał w swoich powieściach i wcześniej nakręconych filmach. Fakt, że mała ojczyzna Mickiewicza jest zarazem małą ojczyzną Konwickiego (dla obu to ojczyzna utracona), że doświadczenie pokoleniowe współczesnego twórcy zakorzenione jest w doświadczeniu romantycznym, ma zasadnicze znaczenie dla koncepcji filmu.

Źródło: *Zapowiedź ostatniego publicznego spektaklu „Dziadów”, Teatr Narodowy w Warszawie*. Na fot. Gustaw Holoubek, licencja: CC 0 1.0.

Należy więc zasygnalizować sposób prowadzenia [narracji filmowej](#) i określić główne zasady [kompozycyjne dzieła](#).

Analiza

W recenzji powinna się znaleźć analiza krytyczna problematyki i poetyki dzieła. Dokonujemy analizy, zwracając uwagę na środki wyrazu znamienne dla [filmu](#), a nie dla literatury. Trzeba też pamiętać, że komentujący tak naprawdę nie wpływa na odbiorcę, zachęcając go lub zniechęcając na przykład do obejrzenia filmu, lecz prezentuje swoje upodobania i oceny, rzeczowo je argumentując.

W uporządkowanym wywodzie należy się wykazać wiedzą o dziele i o jego kształcie artystycznym. Wartość pracy podniesie podanie różnorodnych kontekstów. Przybliżamy zatem recenzowane dzieło, pamiętając, że film jest wspólną pracą wielu twórców, nie tylko reżysera i aktorów, ale także scenarzysty, operatora, scenografa i kostiumologa, montażysty, operatora dźwięku, kompozytora...

Po dokonaniu analizy filmu należy wybrać do opisanego w recenzji to, co najbardziej charakterystyczne i znaczące dla całościowego odbioru dzieła. Możemy także uwzględnić elementy filmu, które wywarły na nas największe wrażenie, wzbudziły emocje – pozytywne lub negatywne (na przykład muzyka, konkretne sceny, ujęcia czy gra aktorów).

Kontekst

Umieszczamy film w różnych kontekstach oraz określamy, jaki jest ich wpływ na **koncepcję obrazu filmowego**. Jeśli wcześniej zasygnalizowaliśmy wagę niektórych kontekstów (kulturowego, artystycznego, politycznego, gatunkowego itp.), to teraz jest czas na rozwinięcie tych kwestii.

Zakończenie

Należy odpowiedzieć sobie na pytanie: czy film jest godny uwagi za przekazywane idee i ogólny całokształt artystyczny oraz jakie wrażenie wywarł na widzach?. Trzeba określić, czy angażował odbiorcę, trzymał w napięciu, budził określone skojarzenia. Wreszcie przychodzi moment na podsumowanie: czego film uczy, przed czym przestrzega, jakie prawdy uzmysławia?

Podsumowanie analizy i formułowanie wniosków interpretacyjnych

Podsumowując analizę, należy powrócić do wstępnej sugestii interpretacyjnej i odpowiedzieć na pytanie, czy była słuszna. Jeśli zachodzi taka potrzeba – należy zweryfikować wstępne rozważania. Jeżeli wcześniej nie określiliśmy koncepcji i przesłania dzieła, teraz jest na to miejsce.

Ocena

Oceniamy film ze względu na wybrane kryteria. Zasadniczo elementy oceny powinny się znaleźć już przy analizie. Wcześniej wskazaliśmy elementy ocenione pozytywnie i negatywnie, bardziej lub mniej udane. Tutaj jest miejsce na „bilans” i ostateczny sąd wartościujący.

Zapamiętaj!

Mamy prawo wprowadzić własne, subiektywne kryteria wynikające na przykład z naszych upodobań czy preferencji. Jednak nie zapominajmy, że recenzja nie może sprawiać

wrażenia niesprawiedliwej i stronniczej. Uzasadniajmy sądy i opinie. Warto również zachować pewnego rodzaju pokorę poznawczą wobec dzieła, tzn. dokonać oceny dopiero po gruntownym przemyśleniu oraz próbie zrozumienia zamysłu stojącego za rozwiązaniami formalnymi czy fabularnymi, które niekoniecznie przypadły nam do gustu.

Słownik

adaptacja

(łac. *adaptatio* – przystosowanie) – przystosowanie tekstu literackiego do wystawienia na scenie (adaptacja sceniczna lub teatralna) lub do sfilmowania (adaptacja filmowa); reżyser, podporządkowując tekst literacki własnej wizji inscenizacyjnej, dokonuje zmian w utworze, może np. dowolnie zmieniać układ tekstu, kreacje bohaterów, porządek wydarzeń, rezygnować z niektórych wątków, dodawać nowe

ekranizacja

(fr. *écran* – ekran) – przeniesienie na ekran utworu literackiego, z dosyć wiernym odtworzeniem pierwowzoru tekstu; też: film powstały na podstawie sztuki, powieści itp.

kadr

(fr. *cadre*) – 1. obraz zarejestrowany na klatce taśmy filmowej; też: ta klatka

Mapa myśli

Polecenie 1

Na podstawie mapy myśli wyjaśnij, na jakie elementy należy zwrócić uwagę w recenzji filmowej i dlaczego.

Polecenie 2

Korzystając z mapy myśli, zbierz informacje, które będą pomocne i potrzebne do napisania recenzji filmu *Nie patrz w górę*.

Ilustracja interaktywna

Lawa. Opowieść o Dziadach Adama Mickiewicza, 1989, reż. Tadeusz Konwicki

Polecenie 1

Wyjaśnij, czemu służą zabiegi kompozycyjne zastosowane w filmie.

Tadeusz Konwicki, reżyserując *Lawę*, twórczo potraktował nie tylko dramat Mickiewicza, lecz także postać samego wieszcza oraz dziedzictwo polskiego romantyzmu. Ukazał najwybitniejsze polskie dzieło tej epoki jako utwór aktualny, o ponadczasowej wymowie.

Źródło: Kadr z filmu „Lawa” Tadeusza Konwickiego, tylko do użytku edukacyjnego na zpe.gov.pl.

Polecenie 2

Opisz konteksty filmu *Lawa*. Odpowiedz, w jaki sposób wy wpływają one na interpretację dzieła?

Ćwiczenie 1

Zaznacz, jakie informacje powinny się znaleźć we wstępie recenzji filmu *Lawa*.

- Imię i nazwisko reżysera; wskazanie mocnych i słabych stron filmu.
- Imię i nazwisko reżysera; analiza środków filmowych użytych w filmie.
- Imię i nazwisko reżysera; rok powstania filmu, informacja o tym, że film jest adaptacją dramatu Mickiewicza.
- Imię i nazwisko reżysera; szczegółowy opis fabuły z uwzględnieniem istotnych scen.

Ćwiczenie 2

Zaznacz zdania prawdziwe.

Znaczenie monologu odnosi się do sytuacji Polski w XIX w.

Znaczenie monologu jest uniwersalne, odnosi się również do XX w.

Scena rozgrywa się na wzgórzu.

Scena rozgrywa się w celi więziennej.

Wybrany kadr przedstawia wybitną scenę monologu Gustawa Holoubka w wykonaniu Konrada.

Wybrany kadr przedstawia wybitną scenę monologu Konrada w wykonaniu Gustawa Holoubka.

Kadr z filmu *Lawa* Tadeusza Konwickiego.

Źródło: tylko do użytku edukacyjnego na zpe.gov.pl.

Dla nauczyciela

Autor: Anna Grabarczyk

Przedmiot: Język polski

Temat: Jak napisać recenzję filmu?

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

2) analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wywodu oraz argumentację;

6) odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki;

III. Tworzenie wypowiedzi.

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

1) zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie;

4) zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji;

IV. Samokształcenie.

9. wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich krytycznej oceny;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej;
- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji.

Cele operacyjne. Uczeń:

- scharakteryzuje cechy i funkcje recenzji jako formy wypowiedzi;
- omówi budowę recenzji;
- zastanowi się, jak język artystyczny dzieła literackiego przekłada się na język filmu.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera;
- burza mózgów.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- telefony z dostępem do internetu.

Przebieg lekcji

Faza wprowadzająca:

1. Nauczyciel prosi uczniów o podzielenie się informacjami na temat recenzji filmowej – co o niej wiedzą, gdzie się z nią spotykają oraz w jakiej formie.
2. Nauczyciel wyświetla na tablicy temat lekcji oraz cele zajęć, omawiając lub ustalając razem z uczniami kryteria sukcesu.

Faza realizacyjna:

1. Uczniowie zapoznają się z treściami w sekcji „Wprowadzenie” oraz „Przeczytaj”. Następnie tworzą mapę myśli (w parach lub większych grupach), w której zamieszczają wszystkie niezbędne elementy recenzji filmowej wraz z omówieniem.
2. W kolejnym kroku uczniowie analizują mapę myśli z sekcji multimedialnej i uzupełniają swoją wiedzę na temat recenzji. Dodatkowo, korzystając z telefonów z dostępem do internetu, zapoznają się z przykładowymi recenzjami zamieszczonymi w sieci. Propozycja strony z recenzjami znajduje się w Materiałach pomocniczych.
3. Uczniowie zastanawiają się również nad tym, jakie błędy mogą popełniać recenzenci. Wymieniają się swoimi spostrzeżeniami w parach.
4. Nauczyciel prezentuje na dużym ekranie ilustrację interaktywną związaną z filmem *Lawa. Opowieść o Dziadach Adama Mickiewicza*, 1989, reż. Tadeusz Konwicki.

Następnie uczniowie indywidualnie wyjaśniają, czemu służą zabiegi kompozycyjne zastosowane w filmie oraz opisują konteksty filmu *Lawa*.

Faza podsumowująca:

1. Nauczyciel zadaje uczniom pytania podsumowujące, np.
 - Jakie funkcje powinna spełniać recenzja filmowa? (informacyjną, poznawczą, perswazyjną)
 - Jakie błędy najczęściej popełniają osoby piszące recenzję? (streszczają cały film, zdradzają zakończenie, piszą rozwlekłe albo zbyt mało, nieobiektywnie oceniają film, popełniają błędy rzeczowe, językowe)
2. Uczniowie wykonują ćwiczenia z sekcji „Ilustracja interaktywna”.

Praca domowa:

1. Korzystając z mapy myśli, zbierz potrzebne informacje do napisania recenzji filmu *Nie patrz w górę*. Następnie zredaguj recenzję filmową.

Materiały pomocnicze:

- <https://www.kino.org.pl/recenzje/>
- Mirosław Jelonkiewicz, *Autorska recenzja filmowa przygotowana na zajęcia z cudzoziemcami*, „Acta Universitatis Lodziensis. Kształcenie Polonistyczne Cudzoziemców”, 2010.

Wskazówki metodyczne

- Nauczyciel może wykorzystać medium w sekcji „Mapa myśli” do podsumowania lekcji.